

Λόγος εις τον Αγ. Ιωάννην τον Προφήτην, Πρόδρομον και Βαπτιστήν

[Ορθοδοξία](#) / [Αγιολογία](#)

[Μητροπολίτης Μάνης Χρυσόστομος](#)

Αιδέσιμος η σημερινή ημέρα, καθ' ότι μνήμη ποιούμεθα της αποτομής της τιμίας κεφαλής του αγίου Ιωάννου. Ο Τίμιος Πρόδρομος επεσφράγισε την ακεραιότητα του βίου Του με το μαρτύριο. Ο άγιος Ιωάννης είναι ηρωική μορφή. Επιβλητική και σεβασμία. Υπέροχος θρησκευτική προσωπικότης, μοναδική και ρηξικέλευθος. Ζεί στο μεταίχμιον Παλαιάς και Καινής Διαθήκης και καθίσταται η κατ' εξοχήν «φωνή βοώντος εν τη ερήμω» (Μαρκ. 1, 3). Λίαν λαοφιλής άγιος της Εκκλησίας, που και αυτή η περιβολή και η τροφή του εντυπωσιάζουν, όταν κατά το Ευαγγέλιον «είχε ένδυμα από τριχών καμήλου... και η τροφή αυτού ην ακρίδες και μέλι άγριον» (Ματθ. 3, 4).

*

Ας πλησιάσουμε όμως την μορφή του με ιερό δέος. Τρεις χαρακτηριστικοί τίτλοι συνοδεύουν το όνομά του: Προφήτης, Πρόδρομος, Βαπτιστής.

Προφήτης

Προφήτης μέγας, ο μεγαλύτερος των προφητών αλλά και όλων των ανθρώπων, όσοι έζησαν μέχρι της εποχής εκείνης. Προφήτης ως άγγελος. Έτσι τον χαρακτήρισε ο ίδιος ο Χριστός.

«Ίδού, εγώ αποστέλλω τον άγγελόν μου προ προσώπου σου – λέγει ο Θεός εις τον Υιόν Του- ος κατασκευάσει την οδόν σου έμπροσθέν σου». (Μαρκ. 1, 2). Όπως οι άγγελοι πρόθυμα υπακούουν στον Θεόν και εξαγγέλουν το θέλημά του, έτσι και ο Ιωάννης θα εξήγγελε τον Μεσσίαν. Και ήτο πράγματι ο Ιωάννης άγγελος Θεού, άγγελος κατά τον βίον και την αγιότητα, άγγελος απεσταλμένος για να ανοίξει τον δρόμον και να προετοιμάσει το έργον του Κυρίου.

Υπήρξε ο σεβασμιώτερος των προφητών, ο οποίος είχε το σπάνιο προνόμιο, που δεν το είχε κανένας απολύτως Προφήτης, μηδέ οι μεγάλοι Προφίτες Ησαίας και Ιερεμίας, οι οποίοι έλαβον το χάρισμα της προφητείας, το εκ κοιλίας μητρός και φωνής δι' ονόματος. Αλλά τούτος ο άγιος Ιωάννης, ο Προφήτης ο μέγιστος έχει το εξαιρετικό προνόμιο ότι προεφήτευσε τον Κύριον ως έμβρυον, κατά την επίσκεψιν της Παναγίας εις την Ελισάβετ, την μητέρα του Ιωάννου, όπου «εσκίρτησεν εν αγαλλιάσει εν τη κοιλία αυτής» (Λουκ. 1, 41). Αυτό το σκίρτημα του Ιωάννου στην κοιλία της Ελισάβετ ήταν η πρώτη του προφητεία. Και τότε η Ελισάβετ πραγματικά ανεγνώρισε και είπε τα λόγια εκείνα, «πόθεν μοι τούτο ίνα έλθη η μήτηρ του Κυρίου μου προς με;» (Λουκ. 1, 43). Ανεγνώρισε η Ελισάβετ ότι ήλθε η Θεομήτωρ. Είναι η πρώτη φορά μετά τον Άγγελο στον Ευαγγελισμό, που ακούγεται αυτός ο λόγος και αναγνωρίζεται η Παναγία ως η Θεοτόκος.

Αλλά

δεν είναι μόνον αυτό το εξαιρετικό προνόμιο του Ιωάννου του Προφήτου. Και ένα δεύτερο ακόμη είναι ότι ο Ιωάννης, ο μέγιστος των Προφητών, προεφήτευσε και μίλησε. Το σπουδαίο είναι ότι όχι μόνον προεφήτευσε, αλλά αξιώθηκε και να δει αυτόν που προεφήτευσε και να δείξει τον Κύριον, «Ίδε ο αμνός του Θεού ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου» (Ιωάν. 1, 29). Γι' αυτό ο Ιωάννης είχε μια βαθιά ταπείνωση, και καταλάβαινε και έλεγε, ότι «ο οπίσω μου ερχόμενος έμπροσθέν μου γέγονεν» (Ιωάν. 1, 15). Είναι ο προαιώνιος Λόγος, Αυτός που υπήρχε και υπάρχει, Αυτός που έρχεται, φώναζε ο Ιωάννης στην έρημο του Ιορδάνου, είναι ο

προαιώνιος Υιός και Λόγος του Θεού.

Όταν δε, έβλεπε τα πλήθη να συρρέουν σ' αυτόν με βαθεία εκτίμηση, ο Ιωάννης εφοβείτο μήπως του αποδώσουν τιμές, που ανήκαν στον Χριστό. Γι' αυτό προελάμβανε και τους έλεγε: «έρχεται ο ισχυρότερός μου, ου ουκ ειμι ικανός κύψας λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων αυτού» (Μαρκ. 1, 7). Και πάλιν, όταν τα πλήθη, θαυμάζοντα την αρετήν και αγιότητά του, τον ενόμιζαν ως τον Μεσσίαν και του το έλεγαν φανερά, εκείνος έσπευδε να αρνηθεί την τιμή. Όχι, έλεγε, δεν είμαι εγώ ο Χριστός. Άλλος είναι Εκείνος. «Οπίσω μου ερχόμενος έμπροσθέν μου γέγονεν, ότι πρώτος μου ην» (Ιω. 1, 15). Μικρότερος κατά την σωματικήν ηλικίαν ο Κύριος, ασυγκρίτως όμως ανώτερος κατά την θέσιν και την αξίαν. Εγώ είμαι δούλος, Εκείνος δε Κύριος. Και τόσο ανώτερος Κύριος Εκείνος, ώστε δεν είμαι άξιος εγώ να σκύψω και να λύσω τα λουριά των υποδημάτων του! Ανώτερος Εκείνος, ανώτερον και το έργον του. Εγώ σας βαπτίζω «εν ύδατι, αυτός βαπτίσει υμάς εν Πνεύματι Αγίω»! (Μαρκ. 1, 8). Όχι λοιπόν σε εμέ, αλλά σε Εκείνον θα πιστεύσετε. Και όχι εμέ, αλλ' Εκείνον θα προσκυνήσετε.

Πρόδρομος

Αλλά κοντά σ' αυτήν την πρώτη του ιδιότητα, του μεγάλου Προφήτου, ο Άγιος Ιωάννης αποκαλείται και Πρόδρομος. Και τούτο γιατί προετοιμάζε την οδόν του Κυρίου, «φωνή βοώντος εν τη ερήμω, ετοιμάσατε την οδόν Κυρίου, ευθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού» (Μαρκ. 1, 3). Ευθύνατε, συντονίσατε τις καρδιές σας και ανοίξατε τον δρόμον, προετοιμάσατε την οδόν, για να έλθει ο ενανθρωπήσας Υιός και Λόγος του Θεού, ο Σωτήρ του κόσμου. Και η ίδια του η ζωή ήταν μία ζωή πλήρους αυταπαρνήσεως και αφοσιώσεως σ' αυτή την υψίστη αποστολή, της προετοιμασίας του ερχομού του Κυρίου. Ούτε στιγμή δεν άφηνε να περάσει ανενέργητα και ράθυμα χωρίς την εφαρμογή του ιερού αυτού έργου. Γι' αυτό και λέγει το Ευαγγέλιο ότι «εγένετο Ιωάννης βαπτίζων εν τη ερήμω και κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εις άφεσιν αμαρτιών» (Μαρκ. 1, 4).

Κήρυγμα προς τον λαόν και βάπτισμα στον Ιορδάνη. Κήρυγμα που προσεκάλει όλους σε μετάνοια. Βάπτισμα ύδατος, που εσυμβόλιζε το βάπτισμα του Πνεύματος, το βάπτισμα το χριστιανικόν, που θα εχορήγει την άφεσιν των αμαρτιών. Μετανοήσατε, εκήρυττε προς τους Ιουδαίους. Βαπτισθήτε, για να δείξετε ότι πράγματι αισθάνεσθε το βάρος των αμαρτιών σας, ότι μετανοείτε γι' αυτές, ότι ανοίγετε τις ψυχές σας προς τον Αμνόν του Θεού, που σηκώνει της αμαρτίες του κόσμου και δίδει την άφεση.

Και το έργο του αυτό είχε βρεί απήχηση στο λαό και προετοίμασε τις ψυχές προς υποδοχήν του Χριστού. Ο ευαγγελιστής παρουσιάζει πλήρη την επιτυχίαν αυτή.

«Εξεπορεύετο, λέγει, προς αυτόν πάσα η Ιουδαία χώρα και πάσα η περίχωρος του Ιορδάνου και εβαπτίζοντο εν τω Ιορδάνη υπ' αυτού εξομολογούμενοι τας αμαρτίας αυτών» (Ματθ. 3, 5). Τα πλήθη του λαού, από όλα τα μέρη της Ιουδαίας, αλλά και οι άρχοντες του Ισραήλ, οι αριστοκράτες της πρωτευούσης, ραββίνοι και φαρισαίοι, κατά κύματα έσπευδαν προς τον μέγαν προφήτην.

Βαπτιστής

Και η τρίτη του ιδιότητα είναι αυτή η ιδιότητα που δεν έλαβε κανένας άνθρωπος, κανένας Άγιος, κανένας Προφήτης. Είναι η ιδιότητα του Βαπτιστού. Ο άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής. Είναι εκείνος, που αξιώθηκε να ακουμπήσει, να αγγίξει την κορυφή της κεφαλής του Δεσπότη Χριστού, να βαπτίσει τον Χριστόν. Και ο Χριστός δέχεται και αποδέχεται, διότι ήθελε να δώσει αξία στο Βάπτισμα. Ασφαλώς και δεν είχε καμμία ανάγκη ο Χριστός να βαπτισθεί. Γι' αυτό και εξήλθε ευθύς αμέσως από του ύδατος, διότι ήτο αναμάρτητος. Εμείς έχουμε ανάγκη του Βαπτίσματος. Και αν το βάπτισμα του Ιωάννου ήτο βάπτισμα μετανοίας και αφέσεως των αμαρτιών, το Βάπτισμα του Ιησού Χριστού έρχεται και πέραν από την προτύπωση που είχε το βάπτισμα του Ιωάννου, έρχεται και καθιερώνει το Χριστιανικό Βάπτισμα, το τέλει Βάπτισμα, «εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος».

Ἡ ΛΙΤΟΜΗ Τῆς ΔΕΞ ἸΩ Τῆς ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ἐρχεται και γίνεται Βάπτισμα εν ὕδατι και εν Πνεύματι Αγίῳ, ἐρχεται και γίνεται το Βάπτισμα λουτρόν παλιγγενεσίας, ὅπου γινόμεθα ὅλοι «υιοί κατά υιοθεσίαν». Υιοθετούμεθα διά του Βαπτίσματος και φωτιζόμεθα πλέον και εισερχόμεθα με το εισαγωγικό τούτο Μυστήριον στον χώρο της Εκκλησίας μας και γινόμεθα μέλη της Εκκλησίας.

*

Αλλ' οφείλουμε ακόμη να προσθέσουμε ότι και οι εικόνες που ιστορούν τον άγιο Ιωάννη παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον.

Ο άγιος αποδίδεται με αυστηρόν πρόσωπον, μελανόν δέρμα από την έρημο, τον άνεμο και τον ήλιο, με βαθιές ρυτίδες και ατάκτως ερριμμένη κόμη και ατημέλητον γένειον. Έπειτα φέρει βραχύ τρίχινο ένδυμα αφήνον ακάλυπτα τα άκρα. Το σώμα παρουσιάζεται λιπόσαρκον, σχεδόν σκελετώδες, βραχίονες και πόδες λίαν ισχνοί. Όλα αυτά εκφράζουν το ασκητικόν ήθος του, την εγκράτεια, την νηστεία, συνελόντ' ειπείν την πνευματικότητά του. Σ' άλλη παράσταση ο Άγιος κρατά επί πινακίου την κεφαλήν του αποτετμημένη εις έκφρασιν του ελέγχου της ανηθικότητος και εν γένει της αμαρτίας.

Κατά την υστεροβυζαντινήν περίοδον βλέπουμε παράσταση του Αγίου να εικονίζεται μετά πτερύγων, ως προάγγελος του Μεσσίου. Είναι ο αρχηγός του αγγελικού τάγματος των μοναχών, καθ' ότι ο μοναχισμός αντικαθιστά τον εκπεσόντα Εωσφόρον και είναι η ισάγγελος πολιτεία επί της γης. Ακόμη τον βλέπουμε σ' άλλες εικόνες με το ειλητάριον, όπου αναγράφεται η φράση του: «Ίδε ο Αμνός του Θεού ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου» (Ιω. 1, 29), αλλά ιστορείται και μετά δένδρου, όπου υπάρχει και αξίνη προς την ρίζα η και με το «πτύον εν τη χειρί αυτού», δηλώνοντας την τελική κρίση των ανθρώπων και κατά την ευαγγελική ρήση (Ματθ. 3, 10-12).

Παρίσταται ακόμη και σε θέματα, όπως στη Βάπτιση του Χριστού και στην εις Άδου κάθοδο, στην εικόνα της Δεήσεως, ως επίσης μαζί με την Παναγία είναι οι μόνες μορφές, οι οποίες εγχαράσσονται στο Άγιο Ποτήριον και αυτό για να επισημανθεί η συμβολή τους στο έργο της θείας οικονομίας για την σωτηρία του ανθρώπου. Πάντοτε δε ο άγιος Ιωάννης εικονίζεται στο Τέμπλο των ιερών ναών αριστερά του Χριστού.

*

Ο άγιος Ιωάννης, ο ένσαρκος άγγελος, το θεικό λυχνάρι, ο τίμιος Πρόδρομος, η μεγάλη αυτή προσωπικότητα, ουχί η τυχούσα, παραμένει εξαιρετικά επίκαιρη και στην εποχή μας. Σ' αυτή ακριβώς την εκκοσμικευμένη και παραδομένη στην ανοχή της αμαρτίας εποχή, της ασεβείας και της παραβάσεως των θείων εντολών. Γι' αυτό προβάλλει απόλυτη ανάγκη να ακούσουμε την φωνή του αγίου Ιωάννου. Μας καλεί ο άγιος Ιωάννης και οφείλουμε να ακούσουμε την προφητική φωνή, τον ελεγκτικόν, τρομακτικόν λόγον του. Να ακούσουμε και μείς αυτόν τον λόγον, που είπε στον Ηρώδη: «ουκ έξεστί σοι» (Μαρκ. 6, 18). Δεν σου επιτρέπεται να διαπράξεις την αμαρτία. Ο λόγος αυτός δεν ήταν υβριστικός στον βασιλέα, αλλά

υπομνηματικός. Δεν ήταν τραυματικός, αλλ' ιατρευτικός. Ήταν η αλήθεια. Και ο Τίμιος Πρόδρομος έλεγε την αλήθεια. Μας λέγει, στον καθένα μας: Δεν μπορείς να είσαι παραβάτης του θείου νόμου. Δεν επιτρέπεται να καταστρατηγείς τους πνευματικούς νόμους, να τους αθετείς και, το χειρότερο, να νομοθετείς εναντίον του Θεού. Και βεβαίως εκείνος ο άγιος Ιωάννης επεσφράγισε τον βίο του με την φυλάκιση και τον αποκεφαλισμό, το μαρτύριο. Και είναι πάντιμος η κεφαλή, και πάνυ αιδέσιμος και στους Αγγέλους εν ουρανώ. Ιερά και ένδοξος αποτομή. Λοιπόν, να ακούσουμε τον λόγον του, τον τόσο ισχυρό και δυνατό, το «ουκ έξεστί σοι», το «δεν σου επιτρέπεται». Να ξέρουμε ότι ο λόγος αυτός είναι λόγος, που μας ελέγχει όλους μας. Αν κοιτάξουμε τον εαυτό μας, ο λόγος αυτός μας ελέγχει για πράξεις, διανοήματα, λογισμούς, ενέργειες, αποφάσεις μας. Και στην πνευματική ζωή και στον πνευματικό κόσμο υπάρχει και ο λειτουργικός πνευματικός νόμος, που ακούει στην φράση αυτή την προφητική: δεν επιτρέπεται, «ουκ έξεστί σοι», γιατί προφήτης δεν είναι μόνον αυτός που προφητεύει τα μέλλοντα αλλά και αυτός που εξαγγέλει το θέλημα του Θεού στον κόσμο.

Εκτός όμως από αυτή την προφητική φωνή, έχουμε ανάγκη να ακούσουμε και την προδρομική φωνή. Αυτήν την φωνή, που διασάλπιζε ο άγιος Ιωάννης, «ετοιμάσατε την οδόν του Κυρίου». Να ετοιμάζουμε, να ανοίγουμε δρόμους, όχι να κλείνουμε τον δρόμο, για να μην έλθει ο Κύριος. Αλλά να ανοίγουμε δρόμους, για να έρχεται ο Κύριος στις καρδιές των ανθρώπων, στην οικογένειά μας, στην κοινωνία μας, στην πατρίδα μας, στην ανθρωπότητα. Να ανοίγουμε δρόμους για τον Χριστό.

Και με το τρίτο χαρακτηριστικό του, ο Βαπτιστής έρχεται να μας υπενθυμίσει και το δικό μας βάπτισμα. Κάποτε βαπτισθήκαμε στην αγία κολυμβήθρα της Εκκλησίας και εξήλθομεν εξ αυτής. Ο Βαπτιστής μας καλεί να ενθυμούμεθα και το δικό μας βάπτισμα, να ενθυμούμεθα τι εγίναμε, ποία ιδιότητα αποκτήσαμε, τι είμεθα. Μάλιστα στις δύσκολες ημέρες που ζούμε και στην αλλοτρίωση των ηθών, που καθημερινώς ζούμε, σ' αυτήν ακριβώς την εποχή, το εσωτερικό ερώτημα της ψυχής, να ξέρουμε ότι εξακολουθεί να υπάρχει για όλους μας, το ερώτημα το πάντοτε επίκαιρο: απόταξη η σύνταξη; Το ακούμε στην Ακολουθία της Κατηχήσεως προ του Βαπτίσματος. Και το κατανοούμε. Με ποιόν δηλαδή θα είμαστε συντεταγμένοι; Συγκλονιστικό ερώτημα. Πάντως ο Ιωάννης, ο μέγιστος των Προφητών, δείχνει με ποιόν πρέπει να είμεθα συνδεδεμένοι. Με τον Αμνό του Θεού. Μας προτρέπει: «Ίδε ο αμνός του Θεού ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου» (Ιω. 1, 29). Αδελφοί μου, «Ίδε ο αμνός του Θεού», ο Χριστός!

*

Τον άγιον Ιωάννην, τον Προφήτην και Πρόδρομον και Βαπτιστήν ειλικρινώς ας τον τιμήσουμε και ας τον παρακαλέσουμε, ώστε να επιτύχουμε και εμείς τα αιώνια

αγαθά των ουρανών «χάριτι και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού δι' ου και μεθ' ου τω Πατρί η δόξα άμα τω αγίω Πνεύματι νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων». Αμήν.

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN